

แนวคำวินิจฉัยของประธานศาลอุทธรณ์ในคดีผู้บริโภค

วัฒนา พริกเล็ก*

นับแต่เมื่อมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ.๒๕๕๑ เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน การฟ้องคดีผู้บริโภคในศาลแขวงอุบลราชธานีก็เพิ่มมากขึ้นทุกปี^๑ เนื่องจากปัจจุบันเศรษฐกิจมีการขยายตัว มีการนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาใช้ผลิตสินค้าและบริการมากขึ้น ในขณะที่ผู้บริโภคยังขาดความรู้ในเรื่องของคุณภาพสินค้าและบริการ ตลอดจนเทคนิคการตลาดของผู้ประกอบธุรกิจ นอกจากนี้เมื่อเกิดข้อพิพาทขึ้น กระบวนการในการเรียกร้องค่าเสียหายต้องใช้เวลาและสร้างความยุ่งยากให้ผู้บริโภคและเสียค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีสูง^๒ พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคจึงเป็นกฎหมายที่เอื้อต่อการใช้สิทธิเรียกร้องของผู้บริโภคให้เกิดความสะดวก รวดเร็ว และประหยัด เช่น การยื่นคำฟ้องหรือคำให้การคู่ความอาจกระทำด้วยวาจาได้ การยกเว้นค่าฤชาธรรมเนียมให้แก่ผู้บริโภค หรือผู้มีอำนาจฟ้องคดีแทนผู้บริโภค ศาลกำหนดนัดพิจารณาไม่เกิน ๓๐ วัน ภาระการพิสูจน์ การแสวงหาข้อเท็จจริงโดยศาลการพิพากษาคดีให้มีผลถึงผู้บริโภคที่ไม่ใช่คู่ความในคดี การกำหนดค่าเสียหายเชิงลงโทษ สิทธิในการยื่นอุทธรณ์และฎีกา เป็นต้น ดังนั้นการพิจารณาก่อนจะนำคดีมาฟ้องว่าคดีใดเป็นคดีผู้บริโภคหรือไม่จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง

การพิจารณาคดีใดเป็นคดีผู้บริโภคหรือไม่นั้นจำต้องพิจารณาจากพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ.๒๕๕๑ มาตรา ๓ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ.๒๕๒๒ มาตรา ๓ และแนวคำวินิจฉัยประธานศาลอุทธรณ์ประกอบกัน ซึ่งปัจจุบันเกณฑ์ที่ประธานศาลอุทธรณ์นำมาใช้พิจารณาว่าเป็นคดีผู้บริโภคหรือไม่ คือ เกณฑ์ End User หรือเกณฑ์ผู้ใช้คนสุดท้าย ผู้ที่นำสินค้าหรือบริการมาใช้เป็นคนสุดท้ายย่อมถือเป็นผู้บริโภค โดยไม่คำนึงว่าผู้นั้นเป็นผู้ประกอบธุรกิจหรือไม่ จากหลักนี้จึงทำให้ตัวแทนจำหน่ายหรือพ่อค้าคนกลาง (Reseller) ไม่เป็นผู้บริโภค และในปัจจุบันแนวคำวินิจฉัยของประธานศาลอุทธรณ์ยังไม่มีการรวบรวมหรือนำออกเผยแพร่อย่างเป็นทางการ จึงทำให้เกิดความสับสนแก่ทนายความหรือผู้ที่จะนำคดีมาฟ้องร้องต่อศาลแขวงอุบลราชธานีว่าเป็นคดีผู้บริโภคหรือไม่ ผู้เขียนได้เล็งเห็นความสำคัญของปัญหาดังกล่าว จึงได้รวบรวมแนวคำวินิจฉัยของประธานศาลอุทธรณ์ที่สำคัญและเป็นปัญหาในทางปฏิบัติมาไว้ในบทความนี้ เพื่อให้ทนายความ ผู้มีอรรถคดี และผู้ที่สนใจได้ศึกษาหรือใช้เป็นแนวทางในการดำเนินคดี อันจะทำให้การฟ้องการฟ้องคดีผู้บริโภคในศาลแขวงอุบลราชธานีเป็นไปในแนวทางเดียวกันต่อไป

* เจ้าหน้าที่งานคดีปฏิบัติการ ศาลแขวงอุบลราชธานี

^๑ ดูรายละเอียดสถิติคดีในเอกสารท้ายบทความ

^๒ ไพโรจน์ วายุภาพ, คำอธิบายกฎหมายวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: ๒๕๕๕), หน้า ๓.

๑. กู้ยืมเงิน

๑.๑ บุคคลธรรมดาให้กู้ยืมเงิน

คำวินิจฉัยฎัยประธานศาลอุทธรณ์ที่ ๒๑/๒๕๕๙ “แม้โจทก์จะอ้างว่าไม่มีอาชีพให้กู้ยืมเงิน แต่โจทก์ให้จำเลยกู้ยืมเงินโดยเรียกดอกเบี้ยเป็นค่าตอบแทน โจทก์จึงเป็นผู้ประกอบธุรกิจ ตามวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓ ส่วนจำเลยเป็นผู้บริโภคตามบทบัญญัติดังกล่าวคดีนี้จึงเป็นคดีระหว่างผู้ประกอบการธุรกิจกับผู้บริโภคซึ่งพิพาทกันเกี่ยวกับสิทธิหรือหน้าที่ ตามกฎหมายอันเนื่องมาจากการบริการตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓ (๑) จึงเป็นคดีผู้บริโภค”

คำวินิจฉัยฎัยประธานศาลอุทธรณ์ที่ ๔๓๖/๒๕๕๙ “โจทก์ให้จำเลยกู้ยืมเงินโดยในสัญญา กู้เงินระบุว่าจำเลยตกลงเสียดอกเบี้ยให้แก่โจทก์ทุกเดือน แม้จะไม่ได้ระบุอัตราดอกเบี้ย ก็ถือว่า มีการเรียกดอกเบี้ยแก่กันแล้ว ส่วนที่โจทก์เรียกดอกเบี้ยในระหว่างผิดนัดเป็นต้นไปก็เป็นกรณีที่ โจทก์ไม่ตั้งใจเรียกดอกเบี้ยก่อนวันผิดนัดเท่านั้น โจทก์จึงอยู่ในฐานะผู้ให้บริการและเป็น ผู้ประกอบธุรกิจโดยจำเลยเป็นผู้รับบริการจึงเป็นผู้บริโภคตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ.๒๕๒๒ มาตรา ๓ คดีนี้จึงเป็นคดีแพ่งระหว่างผู้ประกอบการธุรกิจกับผู้บริโภคเกี่ยวกับสิทธิหรือ หน้าที่ตามกฎหมายอันเนื่องมาจากการบริการตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓ (๑)”

คำวินิจฉัยฎัยประธานศาลอุทธรณ์ที่ ๗๘๔/๒๕๕๘ “ข้อเท็จจริงได้ความว่า โจทก์ให้ จำเลยที่ ๑ กู้ยืมเงินโดยเรียกดอกเบี้ยเป็นค่าตอบแทน แม้ตามรายงานกระบวนการพิจารณาโจทก์ แกล้งว่าไม่เคยให้ผู้ใดกู้ยืมเงิน สาเหตุที่ยอมให้จำเลยที่ ๑ กู้ยืมเงินเนื่องจากเป็นเพื่อนกับลูกชาย โจทก์ แต่พฤติการณ์แห่งคดีได้ความว่า โจทก์เรียกดอกเบี้ยเป็นค่าตอบแทนโจทก์เป็นผู้ให้บริการ ทางการเงินจึงเป็นผู้ประกอบธุรกิจ ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๓ และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓ ส่วนจำเลยที่ ๑ เป็น ผู้บริโภคตามบทบัญญัติดังกล่าว คดีนี้เป็นคดีแพ่งระหว่างผู้ประกอบการธุรกิจกับผู้บริโภคซึ่งพิพาท กันเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายอันเนื่องมาจากการบริการตามพระราชบัญญัติวิธี พิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓ (๑) เมื่อคดีของจำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นหนี้ประธานคดี ผู้บริโภคในส่วนจำเลยที่ ๒ ซึ่งโจทก์ฟ้องให้รับผิดชอบในฐานะผู้ค้ำประกัน ซึ่งเป็นหนี้อุปกรณ์จึงเป็น คดีผู้บริโภคด้วย”

๑.๒ นิติบุคคลกู้ยืมเงินหรือขอสินเชื่อเพื่อนำไปใช้ในการประกอบธุรกิจของผู้

คำวินิจฉัยฎัยประธานศาลอุทธรณ์ที่ ๖๑๒/๒๕๕๘ “โจทก์อ้างตามคำฟ้องว่าโจทก์ ประกอบกิจการธนาคารพาณิชย์และได้ให้สินเชื่อแก่จำเลยที่ ๑ และได้เรียกดอกเบี้ยเป็นการตอบ แทนตามทางการค้าของตน เป็นการกล่าวอ้างว่าโจทก์อยู่ในฐานะเป็นผู้ให้บริการและเป็น

ผู้ประกอบธุรกิจตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคน พ.ศ.๒๕๕๑ มาตรา ๓ และพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๓ ส่วนจำเลยที่ ๑ ที่โจทก์ฟ้องอ้างว่าเป็นผู้บริโภคนั้น แม้ได้ความตามคำให้การว่าจำเลยที่ ๑ ขอสินเชื่อไปใช้ในธุรกิจ ก็เป็นการใช้สินเชื่ออย่างเช่นปัจจัยพื้นฐานในการประกอบธุรกิจ เมื่อไม่ปรากฏว่าจำเลยที่ ๑ ได้นำสินเชื่อที่ได้รับไปให้กู้ยืมทอดหนึ่ง จำเลยที่ ๑ จึงเป็นผู้รับบริการและเป็นผู้บริโภค เมื่อโจทก์ฟ้องขอให้บังคับจำเลยที่ ๑ ในมูลหนี้ตามสัญญาให้สินเชื่อซึ่งเป็นการบริการทางการเงินที่โจทก์ให้แก่จำเลยที่ ๑ จึงเป็นคดีแพ่งระหว่างผู้ประกอบธุรกิจกับผู้บริโภคซึ่งพิพาทกันเกี่ยวสิทธิหรือหน้าที่อันเนื่องมาจากการบริโภคสินค้าหรือบริการตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคน พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓(๑) เมื่อคดีของจำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นหนี้ประธานเป็นคดีผู้บริโภคแล้ว คดีในส่วนของจำเลยที่ ๒ ถึง ๔ ซึ่งเป็นหนี้อุปกรรมจึงเป็นคดีผู้บริโภคด้วย” (กลับคำวินิจฉัยที่ ๒๕๓/๒๕๕๗, ๔๐๘/๒๕๕๗)

คำวินิจฉัยประธานศาลอุทธรณ์ที่ ๗๗๖/๒๕๕๘ “ โจทก์ประกอบการธนาคารพาณิชย์และให้สินเชื่อแก่จำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นนิติบุคคล โดยเรียกดอกเบี้ยเป็นการตอบแทน โจทก์จึงเป็นผู้ประกอบธุรกิจตามวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคน พ.ศ.๒๕๕๑ มาตรา ๓ ส่วนจำเลยที่ ๑ แม้จะอ้างว่าขอสินเชื่อเพื่อนำไปซื้อที่ดินพร้อมโรงงานในการประกอบธุรกิจก็เป็นการใช้สินเชื่ออย่างปัจจัยพื้นฐานในการประกอบธุรกิจ จำเลยที่ ๑ จึงเป็นผู้บริโภคตามบทบัญญัติดังกล่าว คดีนี้เป็นคดีแพ่งระหว่างผู้ประกอบธุรกิจกับผู้บริโภคซึ่งพิพาทกันเกี่ยวกับสิทธิหน้าที่ตามกฎหมายอันเนื่องมาจากการบริโภคสินค้าหรือบริการตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคน พ.ศ.๒๕๕๑ มาตรา ๓ (๑) เมื่อคดีของจำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นหนี้ประธานเป็นคดีผู้บริโภค คดีในส่วนของจำเลยที่ ๒ และที่ ๓ ซึ่งโจทก์ฟ้องให้รับผิดชอบในฐานะผู้ค้ำประกันซึ่งเป็นหนี้อุปกรรม จึงเป็นคดีผู้บริโภคด้วย” (กลับคำวินิจฉัยที่ ๓๒๖/๒๕๕๗)

คำวินิจฉัยประธานศาลอุทธรณ์ที่ ๖๒๒/๒๕๕๘ “ได้ความตามฟ้องและคำให้การว่า โจทก์ประกอบกิจการธนาคารพาณิชย์ โจทก์ให้สินเชื่อแก่จำเลยที่ ๑ โดยได้รับดอกเบี้ยเป็นค่าตอบแทน โจทก์จึงอยู่ในฐานะเป็นผู้ให้บริการและเป็นผู้ประกอบธุรกิจตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคน พ.ศ.๒๕๕๑ มาตรา ๓ ส่วนจำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นผู้ได้รับสินเชื่อและวงเงินกู้เบิกเงินเกินบัญชีนั้น แม้โจทก์จะอ้างว่าจำเลยที่ ๑ นำเงินกู้ไปใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียนในกิจการรับซื้อขายเศษเหล็กของจำเลยที่ ๑ ก็เป็นการใช้เงินกู้เป็นทุนซึ่งเป็นเพียงปัจจัยพื้นฐานในการประกอบธุรกิจ มิใช่เป็นการแสวงหาประโยชน์โดยตรงทางธุรกิจจากเงินกู้ จึงเลยที่ ๑ จึงอยู่ในฐานะเป็นผู้รับบริการซึ่งเป็นผู้บริโภคตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าว เมื่อโจทก์ฟ้องขอให้จำเลยที่ ๑ รับผิดชอบในมูลหนี้สินเชื่อ จึงเป็นคดีแพ่งระหว่างผู้ประกอบธุรกิจกับผู้บริโภคซึ่งพิพาทกันเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายอันเนื่องมาจากการบริการตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคน พ.ศ.๒๕๕๑ มาตรา ๓(๑) เป็นคดีผู้บริโภค”

๒. เช่าห้องหรือพื้นที่เพื่อประกอบการค้าของผู้เช่า

คำวินิจฉัยฎีกาประธานศาลอุทธรณ์ที่ ๒๓๔/๒๕๕๘ “ได้ความตามฟ้องและคำให้การและฟ้องแย้ง โจทก์เป็นนิติบุคคลประเภทบริษัท จำกัด มีวัตถุประสงค์ประกอบกิจการให้เช่าอสังหาริมทรัพย์ โจทก์ให้จำเลยที่ ๑ เช่าตึกแถวโดยเรียกค่าเช่าตามทางการปกติของตนซึ่งพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ.๒๕๕๑ มาตรา ๓ และพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๓ การซื้อและขายหมายความรวมถึงการเช่าและให้เช่าด้วย โจทก์จึงอยู่ในฐานะเป็นผู้ขายและผู้ประกอบธุรกิจ ส่วนจำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นผู้เช่านั้น แม้จำเลยที่ ๑ เช่าตึกแถวเพื่อพักอาศัยและประกอบการค้า ก็ถือได้ว่าเป็นการใช้สอยตึกแถวเองตามปกติ มิใช่เป็นการแสวงหาผลประโยชน์โดยตรงจากตึกแถวที่เช่าอีกต่อหนึ่ง จำเลยที่ ๑ จึงอยู่ในฐานะเป็นผู้บริโภคตามบทบัญญัติดังกล่าว เมื่อโจทก์ฟ้องขอให้บังคับจำเลยที่ ๑ และจำเลยที่ ๒ ในฐานะหุ้นส่วนผู้จัดการของจำเลยที่ ๑ ในมูลสัญญาเช่าตึกแถว จึงเป็นคดีแพ่งระหว่างผู้ประกอบการธุรกิจกับผู้บริโภคซึ่งพิพาทกันเกี่ยวกับสิทธิหน้าที่ตามกฎหมายอันเนื่องมาจากการบริโภคสินค้าหรือบริการตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓(๑) ส่วนฟ้องแย้งของจำเลยทั้งสองซึ่งมีการยื่นภายหลังฟ้องคดีผู้บริโภคแล้ว ถือได้ว่าเป็นคดีผู้บริโภคตามมาตรา ๒๑” (กลับคำวินิจฉัยที่ ๓๗๕/๒๕๕๗, ๔๐/๒๕๕๘)

๓. ซื้อหรือเช่าซื้อรถเพื่อนำไปใช้ประกอบธุรกิจ

คำวินิจฉัยฎีกาประธานศาลอุทธรณ์ที่ ๖๐๖/๒๕๕๘ “โจทก์อ้างตามคำฟ้องว่าโจทก์ประกอบธุรกิจการค้าเครื่องจักรและเครื่องยนต์ยานพาหนะและได้ขายรถบรรทุกติดเครื่องทุนแรงให้จำเลยที่ ๑ ตามการค้าปกติของตน จึงเป็นผู้ประกอบธุรกิจตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ.๒๕๕๑ มาตรา ๓ ประกอบพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ.๒๕๒๒ มาตรา ๓ ส่วนจำเลยที่ ๑ ซึ่งอ้างว่าเป็นผู้ซื้อเป็นผู้ใช้ประโยชน์ในรถคันที่เช่าซื้อ ไม่ได้นำรถคันที่เช่าซื้อไปขายต่ออีกทอดหนึ่ง จำเลยที่ ๑ จึงเป็นผู้บริโภคตามบทบัญญัติดังกล่าว เมื่อโจทก์ฟ้องบังคับจำเลยที่ ๑ ในมูลหนี้ซื้อขายจึงเป็นคดีแพ่งระหว่างผู้ประกอบการธุรกิจกับผู้บริโภคซึ่งพิพาทกันเกี่ยวกับสิทธิหน้าที่ตามกฎหมายอันเนื่องมาจากการบริโภคสินค้าหรือบริการตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ.๒๕๕๑ มาตรา ๓ (๑) เมื่อคดีของจำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นหนี้ประธานเป็นคดีผู้บริโภค คดีในส่วนของจำเลยที่ ๒ และที่ ๓ ซึ่งโจทก์ฟ้องให้รับผิดชอบในฐานะผู้ค้ำประกันซึ่งเป็นหนี้อุปกรณ์ จึงเป็นคดีผู้บริโภคด้วย” (กลับคำวินิจฉัยที่ ๒๘๘/๒๕๕๔, ๓๑๑/๒๕๕๘)

คำวินิจฉัยฎีกาประธานศาลอุทธรณ์ที่ ๖๑๘/๒๕๕๘ “ได้ความตามฟ้องและให้การว่า โจทก์ประกอบกิจการให้เช่าซื้อรถยนต์ ไล่ให้จำเลยที่ ๑ เช่าซื้อรถยนต์บรรทุกทุกลากจูง ๓ คันตามทางการค้าปกติของตน ซึ่งตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ.๒๕๕๑ มาตรา ๓ ประกอบพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๓ การซื้อและขาย

หมายความรวมถึงการเช่าซื้อและให้เช่าซื้อด้วย โจทก์เป็นผู้ให้เช่าซื้อจึงอยู่ในฐานะเป็นผู้ขาย และเป็นผู้ประกอบการกิจ ส่วนจำเลยที่ ๑ ซึ่งในฐานะผู้ซื้อนั้น แม้จะได้ความตามให้การและตามที่ทนายจำเลยทั้งสองแถลงต่อศาลว่า จำเลยที่ ๑ เช่าซื้อรถบรรทุกลากจูงตามฟ็องไปเพื่อใช้ในการรับจ้างขนส่งสินค้าตามวัตถุประสงค์ของจำเลยที่ ๑ ก็ตาม แต่ก็เป็นการใช้รถยนต์ที่เช่าซื้อเป็นปัจจัยพื้นฐานในการประกอบธุรกิจของจำเลยที่ ๑ เท่านั้น หากใช่เป็นการนำออกขายหรือให้เช่าต่ออีกทอดหนึ่งไม่ จำเลยที่ ๑ จึงอยู่ในฐานะเป็นผู้บริโภคตามนัยบทบัญญัติดังกล่าว เมื่อโจทก์ฟ้องบังคับให้จำเลยที่ ๑ รับผิดชอบโดยอาศัยมูลสัญญาเช่าซื้อ จึงเป็นคดีระหว่างผู้ประกอบการกิจกับผู้บริโภคเกี่ยวกับสิทธิหรือหน้าที่อันเนื่องมาจากการบริโภคสินค้าหรือบริการ ตามมาตรา ๓ (๑) จำเลยที่ ๒ รับผิดชอบในฐานะผู้ค้าประกันซึ่งเป็นหนี้อุปกรณ์จึงเป็นคดีผู้บริโภคด้วย”

๔. ผู้รับโอนสิทธิเรียกร้องในการรับชำระหนี้จากเจ้าหนี้เดิม

คำวินิจฉัยประธานศาลอุทธรณ์ที่ ๗๖๘ /๒๕๕๙ “โจทก์เป็นเพียงผู้รับโอนสิทธิเรียกร้องในการรับชำระหนี้จากเจ้าหนี้เดิมของจำเลยที่ ๑ โจทก์จึงไม่ใช่ผู้ให้บริการใด ๆ แก่จำเลยที่ ๑ และไม่เป็นผู้ประกอบธุรกิจตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ.๒๕๒๒ มาตรา ๓ จึงไม่เป็นคดีผู้บริโภคตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ.๒๕๕๑ มาตรา ๓”

๖. ผู้ให้เช่าฟ็องขับไล่ผู้เช่า

คำวินิจฉัยประธานศาลอุทธรณ์ที่ ๔๐/๒๕๕๔” “โจทก์ (วัด) มีฐานะเป็นนิติบุคคล มีหน้าที่และจัดการรักษาเกี่ยวกับทรัพย์สินของวัด การที่โจทก์นำตึกแถวอันเป็นทรัพย์สินของวัดออกไปให้เช่าโดยเรียกค่าเช่าเป็นค่าตอบแทน ซึ่งตามบทนิยามในพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ.๒๕๕๑ มาตรา ๓ ประกอบพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ.๒๕๒๒ มาตรา ๓ การขายและซื้อหมายความรวมถึงการให้เช่าและการเช่าและเช่าด้วย โจทก์จึงเป็นผู้ขายและผู้ประกอบธุรกิจ ส่วนจำเลยเป็นผู้ซื้อและผู้บริโภค เมื่อโจทก์ฟ้องขอให้บังคับจำเลยขนย้ายทรัพย์สินและบริวารออกจากตึกแถวที่เช่า จึงเป็นคดีพิพาทระหว่างผู้ประกอบการกิจกับผู้บริโภคเกี่ยวกับสิทธิหรือหน้าที่ตามกฎหมายอันเนื่องมาจากการบริโภคสินค้าหรือบริการจึงเป็นคดีผู้บริโภคตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ.๒๕๕๑ มาตรา ๓ (๑) ส่วนฟ็องแย้งของจำเลยถือเป็นคดีผู้บริโภคตามมาตรา ๒๑”

^๑ เทซา กิตติวิทยานันท์, “มารู้จักคดีผู้บริโภค,” มติชน (๓๘ มี.ย. ๒๕๕๙): หน้า ๓๔.

๗. ผู้ค้าประกันฟ้องไล่เบี้ยผู้เช่าซื้อหรือฟ้องไล่เบี้ยผู้ค้าประกันด้วยกัน

คำวินิจฉัยประธานศาลอุทธรณ์ที่ ๑๕/๒๕๕๙ "นิติสัมพันธ์ระหว่างโจทก์และจำเลย ไม่มีฝ่ายใดเป็นผู้ประกอบธุรกิจหรือเป็นผู้บริโภค การที่ผู้ค้าประกันอ้างว่าได้ชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้แทนจำเลยและรับช่วงสิทธิมาฟ้องไล่เบี้ยจากจำเลย จึงมิใช่กรณีมูลหนี้ที่เกิดจากการบริโภคสินค้าหรือบริการระหว่างกัน คดีนี้จึงไม่ใช่คดีแพ่งระหว่างผู้ประกอบการธุรกิจกับผู้บริโภค ซึ่งพิพาทกันเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายอันเนื่องมาจากการบริโภคสินค้าและบริการ ตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ.๒๕๕๑ มาตรา ๓ (๑) ทั้งไม่เข้าเกณฑ์เป็นคดีผู้บริโภคตามมาตรา ๓ (๒) ถึง ๓ (๔)" (กลับคำวินิจฉัยที่ ๓๐๘/๒๕๕๒)

๘. นิติบุคคลหมู่บ้านจัดสรรฟ้องผู้จัดสรรที่ดิน

คำวินิจฉัยประธานศาลอุทธรณ์ที่ ๑๔๓/๒๕๕๔ "โจทก์เป็นนิติบุคคลหมู่บ้านจัดสรร แม้โจทก์จะไม่ใช่คู่สัญญากับจำเลยที่ ๑ ผู้จัดสรรที่ดิน แต่การฟ้องคดีของโจทก์เป็นการฟ้องแทนสมาชิกเพื่อเรียกให้โอนที่ดินให้แก่โจทก์ ซึ่งขณะขายจำเลยประกาศโฆษณาว่าที่ดินพิพาทเป็นสวนสาธารณะ จึงเป็นการฟ้องคดีเกี่ยวกับกรณีกระทบสิทธิหรือประโยชน์ของสมาชิกจำนวนตั้งแต่สิบหกรายขึ้นไป ซึ่งโจทก์มีอำนาจกระทำได้เองเพื่อประโยชน์ของผู้ที่ดินที่จัดสรร ตาม พ.ร.บ.จัดสรรที่ดิน พ.ศ.๒๕๔๓ มาตรา ๔๘ (๔) โจทก์จึงอยู่ในฐานะที่ถือว่าเป็นผู้บริโภค"

๙. ลูกค้ารถหายหรือทรัพย์สินในรถหายขณะจอดในห้างสรรพสินค้า

คำวินิจฉัยประธานศาลอุทธรณ์ที่ ๑/๒๕๕๔ "จำเลยจัดให้มีที่จอดรถเพื่อปฏิบัติตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.๒๕๒๒ ที่จอดรถจึงเป็นองค์ประกอบที่จำเป็นแก่การดำเนินกิจการห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่ของจำเลย แม้จำเลยจะไม่ได้เรียกเก็บค่าที่จอดรถจากลูกค้าโดยตรง แต่จำเลยเป็นนิติบุคคลประเภทบริษัทมหาชนจำกัดซึ่งเป็นองค์กรธุรกิจที่ตั้งเพื่อหากำไร กรณีเห็นได้ว่าจำเลยย่อมคิดต้นทุนที่จัดให้มีที่จอดรถรวมอยู่ในค่าสินค้าหรือบริการเป็นการเหมารวมอยู่ด้วยแล้ว การที่จำเลยจัดสถานที่จอดรถให้แก่ลูกค้าจึงเป็นการให้บริการอันเป็นการประกอบกิจการทางการค้าปกติของจำเลย จึงเลยจึงอยู่ในฐานะเป็นผู้ให้บริการซึ่งเป็นผู้ประกอบธุรกิจ ส่วนโจทก์เป็นลูกค้าผู้ไปซื้อสินค้าจากจำเลยและนำรถไปจอดไว้ในที่จอดรถอันเป็นการใช้บริการที่จอดรถโดยชอบ โจทก์จึงอยู่ในฐานะเป็นผู้รับบริการซึ่งเป็นผู้บริโภค" (หลังจากนั้นมีแนวคำวินิจฉัยที่เดินตามคำวินิจฉัยนี้มาโดยตลอด เช่น คำวินิจฉัยประธานศาลอุทธรณ์ที่ ๒๓/๒๕๕๔, ๓๕๙/๒๕๕๔, ๑๔๕/๒๕๕๕, ๑๕๓/๒๕๕๖, ๓๗๐/๒๕๕๖ เป็นต้น)

^๑ รังสรรค์ วิจิตรไกรสร, เอกสารประกอบการบรรยายหลักสูตรเจ้าพนักงานคดี ๘ ต.ค.๒๕๕๔, หน้า ๔๐.

^๒ รังสรรค์ วิจิตรไกรสร, เที่ยงยิ่ง, หน้า ๔๒

๑๐. ผู้รับบริการฟ้องศูนย์บริการรถยนต์

คำวินิจฉัยประธานศาลอุทธรณ์ที่ ๒๔๕/๒๕๕๔^๖ “ศูนย์บริการรถยนต์เป็นผู้รับประกันรถแก่ผู้ซื้อตามสิทธิที่ผู้ขายมอบแก่ผู้ซื้อตามบัตรประกันสินค้าที่ศูนย์บริการมอบแก่ผู้ขาย เพื่อมอบสิทธิให้แก่ผู้ซื้ออีกทอดหนึ่ง ศูนย์ฯจึงเป็นผู้ให้บริการรับประกันสินค้าและซ่อมภายในเวลาประกัน ซึ่งตามพฤติการณ์ศูนย์ฯต้องได้ประโยชน์ตอบแทนจากผู้ขาย อาจเป็นประโยชน์ในรูปตัวเงินที่คำนวณล่วงหน้า หรือประโยชน์ทางธุรกิจที่ศูนย์ฯจำหน่ายรถได้ จึงเป็นการบริการโดยมีค่าตอบแทน และการบริการนั้นศูนย์ฯยอมผูกพันให้บริการแก่ผู้ซื้อรถจากผู้ขาย ศูนย์ฯจึงเป็นผู้ให้บริการซึ่งเป็นผู้ประกอบธุรกิจ โดยมีผู้ซื้อซึ่งเมื่อลงทะเบียนประกันรถไว้แก่ศูนย์ฯ โดยถูกต้องตามเงื่อนไขที่ศูนย์ฯกำหนด เป็นการรับบริการจากศูนย์ฯ จึงเป็นผู้บริโภค”

๑๑. คนไข้เรียกค่าเสียหายจากโรงพยาบาลเอกชน

คำวินิจฉัยประธานศาลอุทธรณ์ที่ ๑๕๐/๒๕๕๓^๗ “โจทก์เป็นคนไข้เข้ารับรักษาพยาบาลจากจำเลยที่ ๒ ซึ่งเป็นแพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านศัลยกรรมของจำเลยที่ ๑ ที่เป็นนิติบุคคลประเภทบริษัท จำกัด ประกอบกิจการโรงพยาบาลเอกชน จำเลยที่ ๒ ผ่าตัดเปิดช่องท้องโจทก์ ณ โรงพยาบาลของจำเลยที่ ๑ และจำเลยที่ ๑ มีลักษณะเป็นการทำงานให้อย่างหนึ่ง เมื่อมีการเรียกเก็บค่ารักษาพยาบาล การดำเนินงานของจำเลยทั้งสองจึงอยู่ในฐานะผู้ให้บริการและเป็นผู้ประกอบธุรกิจ ส่วนโจทก์เป็นผู้ได้รับบริการรักษาพยาบาลและเป็นผู้บริโภค เมื่อโจทก์ฟ้องเรียกให้จำเลยทั้งสองเรียกค่าเสียหายอันเกิดจากการกระทำละเมิด จึงเป็นคดีพิพาทระหว่างผู้บริโภคกับผู้ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับสิทธิหรือหน้าที่ตามกฎหมายอันเนื่องมาจากการบริการ เป็นคดีผู้บริโภคตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ.๒๕๕๑ มาตรา ๓ (๑)”

๑๑. ฟ้องให้รับผิดชอบปรับปรุงโครงสร้างหนี้หลังศาลพิพากษา

คำวินิจฉัยประธานศาลอุทธรณ์ที่ ๒๓๕/๒๕๕๓^๘ “ในคดีก่อนธนาคารฟ้องเรียกให้ลูกค้าชำระหนี้ตามสัญญากู้ยืมเงิน ถือว่าเป็นคดีผู้บริโภค ศาลพิพากษาตามสัญญาประนีประนอมยอมความ ต่อมาลูกค้ามีสัญญา และยอมให้ธนาคารปรับปรุงโครงสร้างหนี้โดยทำบันทึกตกลงการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ระหว่างกัน มีลักษณะเป็นการประกอบธุรกิจที่สถาบันการเงินทั่วไปกระทำกันอันเป็นผลสืบเนื่องมูลหนี้คดีก่อน เมื่อลูกค้าฟ้องธนาคารหรือผู้สวมสิทธิ

^๖ รังสรรค์ วิจิตรภรสร, เพิ่งอ้าง, หน้า ๓๘.

^๗ สำนักกฎหมายและวิชาการ สำนักงานศาลยุติธรรม, รวมคำวินิจฉัยของประธานศาลอุทธรณ์ในคดีผู้บริโภคปี ๒๕๕๓, หน้า ๓๓๓๓. (ไม่ตีพิมพ์เผยแพร่)

^๘ สำนักกฎหมายและวิชาการ สำนักงานศาลยุติธรรม, เพิ่งอ้าง, หน้า ๓๑๖.

ของธนาคารเป็นคดีว่าธนาคารหรือผู้สวมสิทธิของธนาคารผิดข้อตกลงในการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ จึงเป็นคดีแพ่งเกี่ยวพันกับคดีผู้บริโภค ตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ.๒๕๕๑ มาตรา ๓ (๓)” (คำวินิจฉัยที่ ๓๓๘/๒๕๕๓)

๑๒. บริษัทประกันภัยจ่ายค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เอาประกันภัยไปแล้วรับช่วงสิทธิของผู้เอาประกันภัยมาฟ้องผู้ทำละเมิด

คำวินิจฉัยประธานศาลอุทธรณ์ที่ ๓๔๕/๒๕๕๓^๙ “แม้ความสัมพันธ์ระหว่างโจทก์ผู้รับประกันภัยกับผู้เอาประกันภัยอยู่ในฐานะผู้ประกอบธุรกิจกับผู้บริโภค แต่จำเลยเป็นผู้ทำละเมิดต่อร้านค้าซึ่งโจทก์รับประกันภัยไว้ มิได้อยู่ในฐานะผู้รับบริการจากโจทก์หรือเป็นผู้บริโภคแต่อย่างใด แม้จะฟังว่าโจทก์ผู้รับประกันภัยจ่ายค่าสินไหมทดแทนให้ผู้เอาประกันภัยไปแล้วรับช่วงสิทธิมาฟ้องไล่เบี้ยเอาแก่จำเลยก็ตาม แต่การรับช่วงสิทธิของโจทก์มิใช่การรับช่วงสิทธิของผู้บริโภคมาฟ้องผู้ประกอบธุรกิจ ดังนั้น คดีระหว่างโจทก์กับจำเลยจึงไม่เป็นคดีพิพาทระหว่าง ผู้ประกอบธุรกิจกับผู้บริโภคเกี่ยวกับสิทธิหรือหน้าที่ตามกฎหมายอันเนื่องมาจากการบริการ ไม่เป็นคดีผู้บริโภคตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ.๒๕๕๑ มาตรา ๓ (๑) และมาตรา ๓ (๓)”

๑๓. ฟ้องให้รับผิดชอบตามหนังสือรับสภาพหนี้

การพิจารณาว่าการฟ้องให้รับผิดชอบตามหนังสือรับสภาพหนี้เป็นคดีผู้บริโภคหรือไม่ให้พิจารณาในมูลหนี้ที่มีการรับสภาพหนี้ นั้นว่าเป็นมูลหนี้ที่เกิดขึ้นระหว่างผู้บริโภคร่วมกับผู้ประกอบธุรกิจอันเนื่องมาจากการบริโภคสินค้าและบริการตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ.๒๕๕๑ มาตรา ๓ หากเป็นคดีผู้บริโภคการฟ้องให้รับผิดชอบตามหนังสือรับสภาพหนี้ก็เป็นคดีผู้บริโภคเช่นกัน^{๑๐}

^๙ สำนักกฎหมายและวิชาการ สำนักงานศาลยุติธรรม, เติงอ้าง, หน้า ๓๐๑.

^{๑๐} คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ ร. ๗๒๒/๒๕๕๖

แผนภูมิแสดงสถิติการฟ้องคดีแพ่งและคดีผู้บริโภคในศาลแขวงอุบลราชธานี
ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๑ ถึง ๒๕๕๙

